

képezde, egyik Budapesten, a másik Kolozsvárt. A kiseddóvódák száma bizony elég kevés, annak nem kellene egy nagyobb községben sem hiányozni. Ezekre is több mint 21,000 frt államsegély adott ki az irt évben.

A jelentésben részletesen kimutattatik a kormány által kiadott s elárusított tankönyvek s taneszközök mennyisége is, ugy a kitiltott tankönyvek jegyzéke. Ismertetve van a „Tanszer-muzeum“, miről szintén külön cikkben fogunk szólni.

Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap összes vagyona 1,107,230 frtban mutattatik ki. Az 1877 évben tanítói özvegyek s árvák számára folyósított 1567 frt. Fel van véve a nyugdíjalapba összesen 9669 tanító; nem vétetett fel túlkorosság miatt 1778, tanképesítés hiánya vagy más okok miatt 3318, összesen nem vétetett fel 5096 tanító, betöltetlen tanítói állomásnak az irt év végén 685 jeleztetik.

Ezek után az 1877-ben kiadott fontosabb ministeri rendeletek közöltetnek. — (folytatása következik). y.

KÜLÖNFÉLÉK.

Dr. Martineau cikke, melyvel a jelen évi füzetünket megnyitjuk, ugy Angliában, mint a Continensen az illető körökben nagy figyelmet keltett. Franciaországban, Németalföldön és Németországon az egyházi lapok azt nagy elismeréssel fogadták. A Berlinben megjelenő „Protestantische Kirchenzeitung“ mult évi egyik utolsó számában Dr. Pfeiderer Otto a „Religionsphilosophie“ híres írója ismertette Martineau megnyitó felolvasását, a legnagyobb elismeréssel szólva szerző rövid, de monumentalis művéről, melyben a vallás sarkalatos problémáját éles és mélyreható észszel tárgyalja. A mint Dr. Pfeiderer jelzi a nevezett lap is egészen fogja azt közreadni. Hiszszük, hogy e cikk Magyarhon vallási gondolkozóinak is, a mig egyfelől gazdag tanulságot, addig másfelől a gondolkozásra bő anyagot fog nyújtani és az írónak nevét közöttünk nagyban fogja emelni.

A francia ó-katholikusok első istenitiszteleüket febr. 9-én tartották meg. A templom zsufolásig tele volt. A szertartást Loyson (pater Hyacinth) végezte. Beszédében hangsúlyozta, hogy azért alapította az új egyházat, mert fenn akarja tartani a francia catholicismust; áldotta a szabadságot, mely lehetővé tette ezen templom megnyitását. Franciaország népe katholikus érzületű, de a catholicismusnak refor mokra van szüksége. A hivatalos catholicismust sokan csak azért vallják, hogy megmenthessék állásukat. Kifejtette továbbá, hogy demokrátiát akar, de nem demagogiát, hogy a babonát meg kell szüntetni és hogy ő a catholicismust saját lelkiismerete szerint fogja hirdetni. Beszédét következőleg végzé: „A római romok közt találtak egy követ, melybe egy torzkép volt bevésvé. A torzkép egy keresztény katonát ábrázol, ki térdepelve imádkozik egy számárfejú Krisztushoz. De a guny

nem diadalmaskodhatik az igazságon. Századok multak el, de a számárfejtü isten még mindig él“.

Spurgeon a nagyhirü baptista szónok nem sokára 25 éves vagyis ezüst mennyegzőjét ünnepli meg. Ezen alkalomra gyülekezete 125 ezer franc ajándékkal készül öt meglepni, de ő nem hajlandó ezen összeget a maga részére elfogadni, hanem felajánlotta azt egy az elagodt szegény nők számára alakítandó menhelyre. A fennebbi összeg már csaknem teljesen alá van írva.

Glasgowban egy omnibus társaság vasárnaponként járatni kezdte kocsiját. Sokan felháborodtak e miatt megsértve érezve általa a szombat napot. A társulat azt felelte, hogy ezek a kocsik arra valók, hogy az embereket templomba hordják. Ez azonban nem szüntette meg a tiltakozást a míg az egyház presbiteriuma pártolásába nem vette a dolgot, kimondván, hogyha gazdagok a magok kocsijokon, mások meg bérkocsikon mehetnek a templomba a nélkül, hogy a szombat napot megsértenék, illő dolog, hogy a szegények is legalább omnibust használhasanak e célra.

Társadalmi anathema. Az Ultramontan „Universe“ szerint a párizsi diplomaták és ministerek kijelentették, hogy nem mennek el Ferry közoktatásügyi minister estélyeire, mivel a minister tudvalevőleg polgári házasságban él nejével.

Ez aztán prédikatio. Verzequis-ben, egy kis községben a Tagliamento folyó jobb partján egy igen érdekes esemény adta elő magát. Mintegy 30 ifju leány, egy hónap óta, a mint a község lakói fejezték ki magukat, a szellem hatalmába estek: egyik mint a kakas kukorigol, a másik nyávog, a harmadik ugat, mindenik kiabál, nevet, káromkodik s szidja a papokat, hogy nem tudják kiüzni belőlük a rosz szellemet, mely őket elfoglalta. A magyarázata a dolognak ez: Egy jezsuita atya valamelyik böjt napon prédikálván Verzequisben, a tisztelendő szent atya úgy tele beszélt a hallgatóság fejét a poklall és az ördögökkel, hogy vagy 20 leány teljesen elvesztette az esztét.

A protestans felekezetek közti észszerü egyetértésnek igen szép példáját adták közelebből a reformatus és unitárius egyház böződi hivei, kik, mivel kellően berendezett iskolát külön fenntartani nem tudtak, egyháztanácsilag elhatározták, hogy közösen állítsanak be egy jó iskolát. Ideje is már, hogy a protestans felekezetek hivei minél több tanujelét adják annak, hogy nekik nem egymás ellen, hanem egymással karöltve kell a vallás és mivelődés ügyében működniök.

A „Magyar protestans egyházi és iskolai Figyelő“ nek Czelder Márton felső-bányai ref. lelkésztől szerkesztve már két füzete (jan. és febr.) jelent meg — mindkettő változatos tartalommal. Nevezetesebb tárgy czikkei: Magyar protestans egyetem“. Filó Lajostól (1. sz) s „A magyarországi reform. egyház szervezkedéséről“ a szerkesztőtől (2. sz.) Meg kell említenünk még azt is, hogy az új folyóirat a missio ügyre kiváló gondot fordít s mindkét számában közöl arra

vonatkozó cikkeket. A missio ügynek a lap keretébe felvételéről mi csak elismeréssel szólhatunk s hogy a multjánál arra kiválóan hivatott szerkesztő ügybarátaival honunkban ezen annyira elhanyagolt ügy iránt nagyobb érdekeltséget tudjon felkelteni, ugy vallási, mint nemzeti szempontból szívünkben ohajtjuk. Ajánljuk az új magyar protestans folyóiratot a közönség pártfogásába. Megjelenik Nagy-Bányán. Előfizetési ára egész évre 4 frt.

A „Magyar Tanügy“ Dr. Kármán Mór jelesen szerkesztett lapja új évtől kezdve gyakorlati terét kiszélesítve a közoktatási kormány rendelkezéseit lehető teljességgel hozza köztudomásra, a mi a tanügyi tisztviselőknek nagy előnyére fog szolgálni. E folyóiratot annál inkább ajánljuk tanáraink, papjaink és tanítóink figyelmébe, mert programját elméleti oldalról is nagyobb térre terjesztette s a tudományos alapfogalmak pontosabb meghatározását egyik főfeladatává tűzte ki. A magvas és magas színvonalon álló cikkek, melyeket eddig a „Magyar tanügy“ hasábjain hozott, kezességül szolgálhatnak arra, hogy az a tanügynek jövőben is kiváló közlönye leend.

Jelentés a kolozsvári ipariskolák 1877/78 tanévi állásáról. Szerkesztette Várady Károly igazgató. Kolozsvár város ipariskolái az újabb kívánalmaknak megfelelő berendezéssel 1874 november elején nyitattak meg 5 különböző iskolai helyiségben. A jelentés az 1877/78 tanévről az előző évekre vetett visszapillantással van szerkesztve kitűnő szakértelemmel. S különösen ki kell emelnünk a statisztikai adatok sokirányú gondos összeállítását. A mult tanévben ez iskolák népessége 392-öt tett. Fentartásuk pedig került 2521 frtba. Sajnos, hogy ez iskolák deficitel küzdenek. Reméljük, hogy Kolozsvár iparos polgárainak ezen az iparos osztályra oly fontos intézetek iránti tényleges érdekeltsége a pénzügyi nehézségeket eloszlatni s így ez iskolák fenállását és virágzását biztosítani fogja.

Az abauj- és tornamegyei tankerület népoktatásának 1878-ik évi állapotáról hozzánk beküldött jelentésből örömmel értesültünk a tanügy ottani jó állásáról s különösen azon tényről, hogy a magyar nyelvnek az idegen ajku tanulók közti terjesztésében e kerület egy által sem engedi magát felülmuladni. Mig Pozsonyban csakis két tanintézetben volt a magyar tannyelv s tizenötben német, addig Kassán mindenikben magyarul adtak elé. S bár több idegen tannyelvű iskola van e kerületben, a magyarnyelv kettőnek kivételével mindenütt tanított. **V e r e d y K á r o l y** ottani tanfelügyelő urat magyar államérdeki fáradozásaiban csakis üdvözölhetjük.

Gróf Kuun Géza t. munkatársunk kiadásában az ugynevezett „Codex Cumanicus“ fogja rövid időn a sajtót elhagyni. A gróf e kiadványa érdekében a mult december és január hónapokat Görzben töltötte, most pedig Florenzbe rándult át részint e vállalatától, részint pedig más tudományos céloktól vezetve. Annak idején lesz alkalmunk e munkáról bővebben megemlékezni.

Énlaki népes ekleziánk (kereszturi körben) lelkészeül Györfi Ferencz derék papjelöltet választotta meg, a ki állomását a nép nagy lelkesültsége közt már el is foglalta. Örvendünk a szerencsés választáson és mind az ekkla, mind derék ifju lelkésze részére szerencsekívánatainkat fejezzük ki.

Simén Domokos „Szent Háromság történeté”-nek az első kiadása elfogyván, örökösei a néhai tudósnak e jeles művét, úgy értesültünk, újra sajtó alá fogják adni, mivel azt többfelől keresik. Figyelemre méltó, hogy egy theologiai műnek oly rövid időn már második kiadása vált szükségessé. Ez mindenesetre a mű magasb értékét mutatja.

Gyászhir. Zsedényi Ede halálát, mely február 20-kán történt, őszinte részvéttel és szomorúsággal jegyezzük fel folyóiratunkban. Bence közéletünk s különösen a protestantismus egy nagyérdemű és kitünő férfiát veszttette el. Szigoru becsületesség, igaz hazafiság, őszinteség, lángoló szeretet egyháza iránt, előrelátó takarékoság és áldozatkészség voltak főjellemvonásai e tiszteletre méltó férfinak. Mellőzve kiváló szerepléseit közéletünk terén, mi csak ama nemes küzdelmét emlitjük meg, melyet az 1859-ik év september havában kiadott s a protentánusok autonomiáját megsemmisíteni akaró patens ellen vított s a mely szívós küzdelemben, habár a börtönön át is, de diadalra jutott. Zsedényi testestől lelkestől protestans volt; felfogta annak missioját. Épen ezért mélyen fájlaljuk, hogy a középtanodai törvényjavaslat tárgyalásakor a protestantismusnak e kiváló bajnokát nem láthatjuk az országházban. Bokros érdemei s nagyszerű áldozatai (30,000 frt) elismerésül a magyarországi evang. egyházak egyetemes felügyelőjévé választatott s az egyház az ő gondjai alatt nemcsak virágzott, hanem kiválóan magyar is volt. Legyen áldott emléke s nemes példája lelkesítsen minél többeket, hogy az ő nyomdokát kövessék a munkásságban, takarékoságban, meggyőződésben, hazafiságban és áldozatkészségben! Egyházi képviselő tanácsunk vallásközönségünknek az evangélikus testvérek vesztesége felett érzett részvétét meglátározta egy átiratban tolmácsolni.

Sajtó hiba. A 32. lapon alulról a 4-ik sorban onnan helyett a ma z olvasandó.

